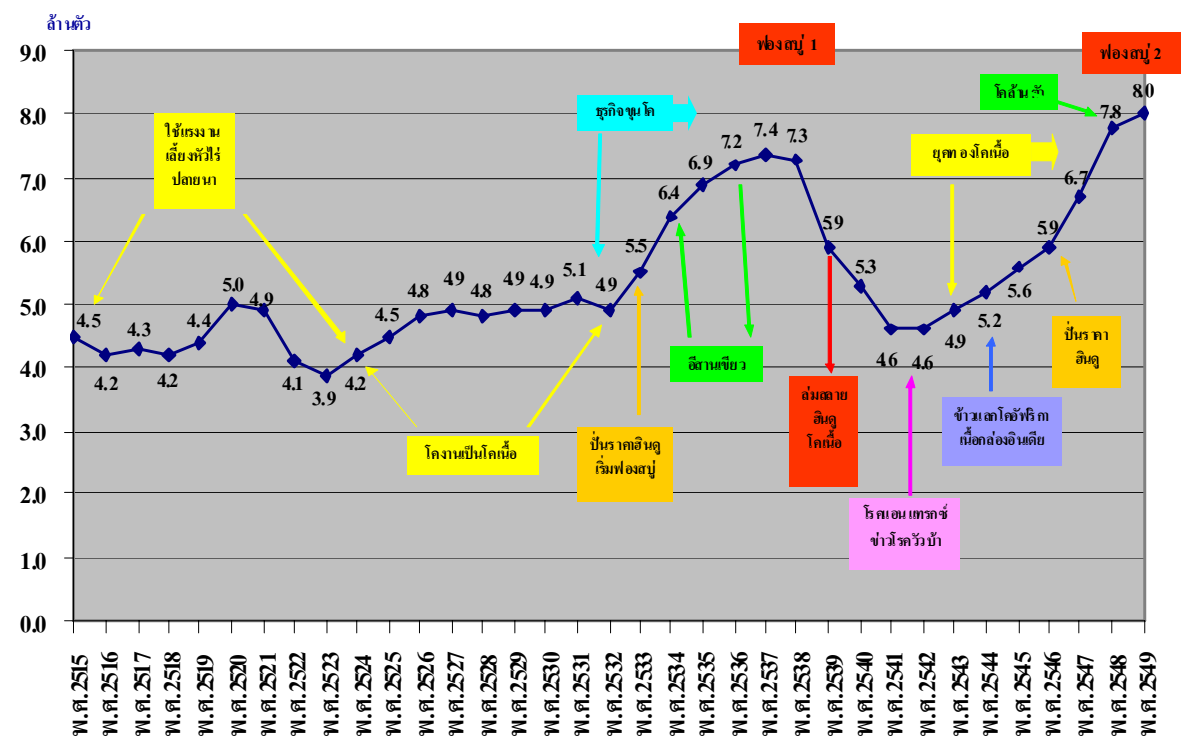

1.2.15. ปุ๋ยคอกมีประโยชน์ในการเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินได้ดีเช่นเดียวกับปุ๋ยวิทยาศาสตร์หรือปุ๋ยเคมี แต่ปุ๋ยคอกมีอินทรีย์วัตถุที่มีค่ายิ่ง ซึ่งไม่มีในปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ทำให้โครงสร้างของดินร่วนซุยและลดค่าใช้จ่ายในการปลูกพืช ลดการสูญเสียเงินตราต่างประเทศในการนำเข้าปุ๋ยวิทยาศาสตร์ โคถ่ายมูลปีละ 7 ตันต่อตัว กระบือถ่ายมูลปีละ 10 ตันต่อตัว

1.3 สถานการณ์โคเนื้อและกระบือของประเทศไทย พ.ศ. 2515 – 2549

จากอดีตที่ผ่านมา การเลี้ยงโคเนื้อและกระบือในประเทศไทยมีจุดประสงค์เพื่อใช้แรงงานในการไถนา ลากเกวียน และนวดข้าว ส่วนจุดประสงค์รองคือ ขายเป็นเนื้อเมื่อปลดจากการใช้งานแล้ว หรือเมื่อมีความจำเป็นเร่งด่วนในการใช้เงินทองของผู้เลี้ยงก็ขายโคและกระบือ ในสมัยนั้นจำนวนกระบือจึงมีมากกว่าจำนวนโค เมื่อปี พ.ศ. 2515 ประเทศไทยมีจำนวนกระบือ 5.4 ล้านตัว จำนวนโคเนื้อ 4.5 ล้านตัว (รูปที่ 1.1) เนื่องจากกระบือใช้แรงงานได้ดีกว่าโคเนื้อ ในช่วงนั้นจึงมีจำนวนกระบือมากกว่าโค

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2533 จำนวนโคและกระบือในประเทศไทยมีจำนวนเกือบจะเท่ากัน ซึ่งจำนวนกระบือนั้นมีแนวโน้มที่จะลดลงมาเรื่อยๆ ขณะที่จำนวนโคเนื้อมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากการใช้แรงงานจากโคและกระบือเริ่มลดลงเกษตรกรหันมาใช้เครื่องจักรกลทดแทน เกษตรกรเหล่านั้นจึงขายกระบือออกทำให้จำนวนกระบือลดลง แต่การบริโภคเนื้อโค-กระบือ ไม่ลดลง กลับเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ราคาเนื้อโคเนื้อกระบือ ค่อยๆ ขยับราคาสูงขึ้น

รูปที่ 1.4 สถานการณ์โคเนื้อตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515-2549

ที่มา : ไพบูลย์ ใจเด็ด (2550)

ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2537 เป็นช่วงที่จำนวนโคเพิ่มขึ้นจาก 5.1 ล้านตัว เป็น 7.4 ล้านตัว เนื่องจากเป็นช่วงที่มีกลุ่มผู้เลี้ยงโคพันธุ์อินโดบราซิล บันราคาโคสวยงามมีราคาสูงมาก และเป็นช่วงที่รัฐบาลได้มีโครงการอีสานเขียว ส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ โดยสั่งซื้อจากประเทศออสเตรเลีย มาจำหน่ายให้เกษตรกรเลี้ยงฟาร์มส่งระยะยาว ขณะเดียวกันฟาร์มโคเนื้อเอกชนและกรมปศุสัตว์สั่งซื้อโคพันธุ์อเมริกันบราห์มัน จากประเทศสหรัฐอเมริกาเลี้ยงอีกจำนวนมาก ทำให้จำนวนโคเนื้อเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกระทั่งปี พ.ศ. 2537 ความนิยมเลี้ยงโคอินโดบราซิลลดลง และโครงการอีสานเขียวล้มเหลว เกษตรกรนำโคมาเลี้ยงแล้วได้ผลผลิตและราคาไม่ได้ตามเป้าหมาย ไม่สามารถส่งคืนเงินกู้ยืมได้ จึงคืนโคให้รัฐบาลและเทขายโคออกสู่ตลาดจำนวนมาก ราคาโคจึงตกต่ำ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2544 ธุรกิจโคเนื้อและตลาดเนื้อโคขุนเริ่มขยายตัว เกษตรกรจึงเริ่มเลี้ยงโคเพิ่มขึ้นอีก และกระแสการเลี้ยงโคอินโดบราซิล เริ่มเพิ่มขึ้นอีกรอบ โดยการปันราคาของนักการเมืองบางกลุ่ม และมีโครงการโคเนื้อล้านครอบครัว โครงการอาสาสมัครผสมเทียมทั่วประเทศ จำนวน โคจึงเพิ่มขึ้นจาก 4.6 ล้านตัว ในปี พ.ศ. 2542 เป็น 8.0 ล้านตัว ในปี พ.ศ. 2549 หลังจากนั้นโครงการโคเนื้อล้านครอบครัว ล้มเหลว และราคาโคอินโดบราซิลลดต่ำลง เกษตรกรจึงเริ่มเทขายโคออกสู่ตลาดอีกครั้ง ทำให้จำนวนโคลดลงมาอีกเป็นครั้งที่ 2 ภายในเวลา 17 ปี ประกอบกับมีเนื้อเถื่อนลักลอบนำเข้าประเทศจากประเทศอินเดีย ซึ่งมีราคาถูกกว่าเนื้อโคเนื้อกระบือในประเทศไทย ประมาณ 2 เท่า ทำให้ราคาเนื้อโค-กระบือในประเทศไทยถูกลง ราคาโค-กระบือ มีชีวิตถูกลงมาก จำนวนโคจึงมีแนวโน้มลดลงอีกครั้ง

รูปที่ 1.5 โคบราห์มันพันธุ์แท้